

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
H1 Bestuurlijk jaarverslag	5
H2 Staf jaarverslag	7
H3 Financieel jaarverslag.....	9
H4 Commissies.....	10
4.1 Tijdschrift voor Geestelijke Verzorging (TGV).....	10
4.2 FBZ	10
4.3 Klachtencommissie.....	10
4.4 Benoemingsadviescommissie (BAC).....	11
4.5 Commissie Wetenschap.....	11
4.6 Commissie Onderwijs.....	13
4.7 Commissie Ethiek.....	14
4.8 Commissie oncologie en palliatieve zorg	14
4.9 Commissie EPD	15
H5 Werkvelden	16
5.1 Verpleeg-, verzorgingstehuizen en hospicezorg	16
5.2 Ziekenhuizen	17
5.3 Jeugd	19
5.4 Revalidatie.....	19
5.5 Psychiatrie.....	21
5.6 Geestelijke Verzorging Thuis (GV Thuis).....	22
5.7 Mensen met een beperking	23
H6 Sectoren.....	23
6.1 Katholiek	23
6.2 Protestants	24
6.3 Hindoe.....	26
6.4 Humanistisch.....	26
6.5 SING	27
6.6 Boeddhistisch.....	28
6.7 Islamitisch	28
6.8 Orthodox.....	30

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de VGVZ over 2023.

Het was een turbulent jaar, dat getekend werd door goede bedoelingen, grote inzet en betrokkenheid en helaas ook conflict en ziekte. Een jaar waarin gaandeweg steeds duidelijker werd dat er dingen moeten veranderen in de manier van (samen)werken binnen de vereniging. Dat proces van verheldering en verandering is ook in 2024 nog in volle gang.

Qua opzet bestaat het jaarverslag uit 2 delen en 6 hoofdstukken.

De eerste drie hoofdstukken vallen onder eindverantwoordelijkheid van het bestuur:

1. Het bestuurlijk jaarverslag.
2. Het jaarverslag van de staf.
en een gedeelte met activiteiten van bestuur en staf samen.
3. Het financieel jaarverslag.

In het tweede deel zijn de jaarverslagen van commissies, werkvelden en sectoren opgenomen, soms los, soms in samenspraak met bestuurs- en/of stafleden maar met een eigen zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

U zult bij het lezen van hun jaarverslagen merken dat er veel gebeurt in de sectoren, werkvelden en commissies. Zij zijn een levend en actief deel van de vereniging, waarin veel leden zich inzetten voor de ontwikkeling en bevordering van ons mooie beroep. Daar zijn we blij mee. Daarom bevelen wij dit jaarverslag VGVZ 2023 van harte bij u aan.

Zoals gebruikelijk brengen wij verslag uit van de ontwikkelingen zowel binnen de VGVZ in het algemeen als meer specifiek binnen het Stafbureau en het Bestuur.

Het is een stevige uitdaging gebleken om wat de verslaglegging betreft recht te doen aan alles wat er aan activiteiten heeft plaats gevonden in 2023.

Desalniettemin geeft het verslag wat er nu ligt u een goed beeld van waar we nu als VGVZ staan. We zijn dankbaar dat veel nieuwe collegae zich in 2023 bij de VGVZ hebben willen aansluiten en dat het belang van ons prachtige werk in toenemende mate op maatschappelijke erkenning kan rekenen.

Samen vormen we de vereniging en we hebben elkaar nodig om een vitale vereniging te zijn en te blijven en om een rol van betekenis te kunnen blijven spelen op al die plekken waar we actief zijn. Dank aan allen die zich ook in 2023 met hart en ziel hebben ingezet voor de VGVZ.

Inleiding

In 2023 waren er weer veel maatschappelijke ontwikkelingen, die ook grote invloed hebben gehad op geestelijk verzorgers en de VGVZ. Er waren verkiezingen in november 2023 met verschuivingen in het politieke klimaat die ook invloed gaan hebben op de geestelijke verzorging.

Geestelijk verzorgers zijn gewend om te werken binnen wisselende omstandigheden die het leven biedt. Geestelijk verzorgers komen in beeld als de vanzelfsprekende orde van het alledaagse leven wordt doorbroken; in situaties van leven en dood, bij afscheid en verlies, bij ervaringen van grote verbondenheid of juist van verlatenheid, en bij ethische vragen. Zij zijn deskundig in het omgaan met levensvragen, zingeving, spiritualiteit en ethische afwegingen. Ze zijn gewend om hun blik niet af te wenden, maar erbij te blijven. Juist als het moeilijk wordt. Juist in tijden van crisis.

De werkpraktijken van geestelijk verzorgers bleven onverminderd divers, boeiend en uitdagend. Staf, bestuur, werkgroepen en sector- en werkveldraden werkten aan diverse belangrijke dossiers: hierover leest u meer in dit gezamenlijk jaarverslag.

In alle veranderingen die nu eenmaal horen bij een organisatie van deze omvang, bleef één ding recht overeind: samen zorgen voor de beroepsgroep die zorgt voor de binnenkant, de ziel, van mensen op allerlei plekken in onze samenleving. Met een ledental van meer dan 1500 leden, een belangrijke taak.

2023 ligt, nu dit verslag geschreven wordt, alweer even achter ons. Maar terugkijkend kunnen we niet anders dan concluderen, dat verandering, urgentie van dossiers en hectiek een blijvend onderdeel zullen zijn van onze dynamische organisatie. En dat is uitdagend en een opdracht voor de toekomst.

Ledenaantal Begin 2023 was het leden aantal: 1530

H1 Bestuurlijk jaarverslag

In 2023 bestond het bestuur uit de volgende leden met de volgende portefeuilles:

Moritz Pfähler (Voorzitter) Afgetreden in juni 2023

Hans Schepers (Penningmeester en Personeelszaken) Afgetreden in juni 2023

Marleen Moors (Onderwijs, Kwaliteitsregister) Afgetreden in januari 2024

Elsbeth Littooij (Werkvelden, interim Secretaris, sinds juni 2022) Sinds juni 2023 als voorzitter

Sylvie de Kubber (Levensbeschouwelijke Sectoren) Sinds juni 2022

Devanand Mahabir (Penningmeester) Sinds juni 2023

Brigitta Scheepsma (Innovatie) Sinds juni 2023

Brahim Taoufik (Werkvelden) Sinds juni 2023

Diana Tjeerdsma Beens (Secretaris) Sinds 30 oktober 2023

Het bestuur is in 2023 acht keer samengekomen om te vergaderen. Vanwege de vele bestuurswisselingen in de afgelopen jaren stonden we in de eerste helft van het jaar voor de uitdaging om de taken voor zeven personen te verdelen over de vijf nog zittende bestuursleden. In de ALV van juni traden Hans en Moritz af en Brahim, Brigitta en Devanand aan, en konden we verder met zes personen. Eind oktober waren we weer op sterkte met de komst van Diana. Eind december trad Marleen af, waarna het bestuur weer tijdelijk uit zes personen bestond.

Vanaf half januari kwam daar een nieuwe uitdaging bij toen Ralf Smeets, directeur van het stafbureau, ziek werd. Karin Seijdell, communicatiemedewerker, werd interim-directeur en de staf maakte een planning welke taken wel en welke niet door konden gaan, waar het bestuur mee instemde.

Omdat het voor Karin als interim-directeur niet passend en haalbaar was om haar collega/leidinggevende te begeleiden bij zijn re-integratie, kwam ook die taak bij het bestuur te liggen. Halverwege november was Ralf weer aan het werk, maar nog niet als directeur. Die taak gaf hij begin december definitief terug, waarna hij weer terugkwam in zijn contract als beleidsmedewerker.

In de zomer vertrok Rozanne van der Veur als stafondersteuner en kwam er nog meer druk op de staf te staan en op de onderlinge verhoudingen.

Het na de heidag van 2022 ingezette traject van begeleiding met betrekking tot de samenwerking en verhouding tussen bestuur en staf kreeg vorm in verschillende bijeenkomsten in januari en na de zomer. Het proces liep door in 2024.

Daarnaast hebben we in december 2023 begeleiding gezocht op het gebied van organisatorische processen, omdat in oktober achtereenvolgens beleidsmedewerker Linda van Loenen en interim-

directeur Karin Seijdell ziek uitvielen. Na het teruggeven van de directeursfunctie door Ralf, lagen zowel de begeleiding van zieke medewerkers als de andere directeursstaken weer bij het bestuur. De eerste opdracht aan de begeleiders van de Sesam Academie was dan ook om op zoek te gaan naar een interim-directeur. Die werd begin 2024 gevonden.

Al deze organisatorische verwickelingen en de moeizame en conflictueuze situatie hebben veel tijd en energie gekost aan alle betrokkenen. Daardoor is werk blijven liggen. Toch is er daarnaast ook inhoudelijk werk wèl gedaan.

Er is in 2023 herhaaldelijk contact en inhoudelijk overleg geweest met het SKGV-bestuur en de Commissie Onderwijs van de VGVZ vanuit portefeuille Onderwijs en Kwaliteitsregister. De kennismakingen met de werkvelden kregen een vervolg en ook met de sectoren was regelmatig contact.

Er is een begin gemaakt met een meer gestructureerd en beter doorzoekbaar archief. Half oktober is Maaïke Marissink als nieuwe stafondersteuner aangenomen. In het najaar hebben Elsbeth, Diana en Ralf een directiestatuut voorbereid, dat in 2024 in werking is getreden, op het moment dat er een (interim-)directeur was om de bevoegdheden aan over te dragen.

1.1 Activiteiten van bestuur en staf samen

a. Radendag

In februari werd voor de eerste keer een radendag georganiseerd door staf en bestuur. Daar begeleidden Sylvie en Elsbeth een gesprek vanuit hun portefeuilles Levensbeschouwelijke Sectoren en Werkvelden en gaven Karin en Rozanne namens de staf een presentatie over wat de staf kan betekenen voor de leden van de raden. Deze inspirerende dag werd zeer gewaardeerd en besloten werd tot een jaarlijks vervolg.

b. Open Platform

De Open Platformen in april en november stonden in het teken van de nieuwe beroepsstandaard. In april ging het over de competenties en in november was het onderwerp de levensbeschouwelijke legitimatie. Op de [website](#) staat het uitgewerkte verslag.

c. ALV en Symposium

De algemene ledenvergadering werd in 2023 gehouden in Ulu Moskee in Utrecht, het thema van het symposium was Geestelijk verzorging in beweging, wandel je mee? Zie hier de [presentaties](#).

H2 Activiteiten staf

Inleiding

Per 1 januari was de staf volledig op sterkte. Ralf Smeets was voor 28 uur directeur, Karin Seijdell werkte als communicatiemedewerker voor 16 uur. Linda van Loenen was beleidsmedewerker voor 28 uur en Rozanne van der Veur werkte 16 uur als stafondersteuner.

Medio januari 2023 ging Ralf Smeets, directeur van de VGVZ, met functioneel ziekteverlof. Karin Seijdell nam deze functie waar gedurende zijn afwezigheid. Voor de functie van interim directeur kreeg zij een tijdelijke uitbreiding van uren, 20 uur. In deze uren probeerde zij met de andere stafleden de lopende dossiers zo goed als mogelijk te behartigen. Vanwege het niet invullen van de volledige formatie – er was 24 uur niet ingevuld – ging de staf werken met een aantal prioriteiten, in afstemming met het bestuur vastgesteld.

De staf heeft in de periode van januari t/m de ALV op 19 juni de volgende prioriteiten aangehouden en kunnen realiseren, met extra inzet van oud-stafleden Robert Koorneef en Christien den Draak:

- Ledenservice
- Radendag voor sector- en werkveldraden op 13 februari
- Open Platform voorjaar 2023
- Symposium, ALV op 19 juni
- Nieuwsflitsen
- Expertisefunctie Geestelijke Verzorging Thuis

Per 1 augustus was Rozanne van der Veur niet meer werkzaam als stafondersteuner. De taken die zij vervulde, werden opgepakt door Linda van Loenen (beleidsmedewerker) en Karin Seijdell (directeur a.i.).

2.1 Uitgangspunten en prioriteiten

Om het werk in de staf zo goed als mogelijk doorgang te laten vinden, werden in overleg met bestuur en staf de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Karin bleef aan als interim-directeur tot en met december 2023 voor 20 uur per week (16 uur vast, 4 uur tijdelijk).
- Linda bleef aan als beleidsmedewerker tot en met augustus 2024 voor 28 uur per week.
- Managementondersteuner vacant, 16 uur per week (8 uur vast, 8 uur tijdelijk).
- Robert Koorneef ondersteunde maximaal 10 uur per week en Christien den Draak ondersteunde ook, maximaal 4 uur per week.

Voor de periode van juni tot december 2023 werden met bovenstaande formatie de volgende prioriteiten vastgesteld.

- Ledenservice
- Expertisefunctie Geestelijke Verzorging Thuis (meedenken over de governance van geestelijke verzorging thuis in de toekomst)
- Re-integratie van Ralf Smeets
- Inwerken nieuwe stafondersteuner
- Transitie bestuur en staf

Als er nog ruimte in de formatie zou zijn, zouden onderstaande zaken met prioriteit worden opgepakt:

- Nieuwsflitsen
- Open platform in het najaar
- Betrokkenheid bij WOZO 2040 (visie op ouderenbeleid en ouderenzorg, geïnitieerd door VWS)

Door het formatietekort konden de volgende taken niet worden uitgevoerd:

- Ondersteuning van het bestuur in maken van begroting 2024
- Overleggen met brancheorganisaties, zoals VGN en Actiz, contact met FBZ.

In deze prioritering zijn geen vaste werkzaamheden vermeld, die naast de prioriteiten wel uitgevoerd dienen te worden.

H3 Financieel jaarverslag

Toelichting bij Jaarrekening 2023

Jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 sluit met een positiefsaldo van 79K. Dit bedrag hebben geparkeerd als overige reserve we op de balans. Het positief saldo is onder anders ontstaan door hogere opbrengst en ontvangen ziekingeld. Zie onderstaand overzicht.

Lasten		
Personeelslasten	196,00	
Sector en werkvelden / commissie	8,00	
Tijdschriften	45,00	
Symposia	12,00	
Externe activiteiten	27,00	
Bureaunkosten	91,00	
Bestuurskosten	12,00	391,00
Baten		
Contributies	424,00	
Tijdschriften / symposia/	15,00	
Projecten VWS	12,00	
Overige / advertentie / website / financieel baten	19,00	470,00
Batig saldo +/+		-79,00
Toelichting		
Ontvangen ziekingeld	-64	
Contributie	-30	
Overig (voornamelijk personeelskosten)	15	

Voorstel

Het bestuur stelt voor de conceptjaarrekening 2023 conform vast te stellen.

H4 Commissies

4.1 Tijdschrift voor Geestelijke Verzorging (TGV)

Ook in 2023 is het Tijdschrift Geestelijke Verzorging (TGV) weer ieder kwartaal verschenen. Wat betreft werkwijze vervult de eindredacteur een centrale rol bij de toewijzing van ingediende artikelen aan redactieleden en de samenstelling en eindredactie van de nummers.

De redactieleden maken bij ingediende artikelen steeds een inhoudelijke inschatting aan de hand van vragen als: is het artikel geschikt voor (de lezers van) TGV en is het van voldoende kwaliteit? Zo ja, dan geven zij in de regel meermalen feedback om de auteur aan te moedigen de kwaliteit van een artikel te verbeteren.

Belangrijke uitgangspunten van het tijdschrift zijn dat de levensbeschouwelijke diversiteit en diversiteit van werkvelden van geestelijke verzorgers gewaarborgd blijven. Hierbij is het tijdschrift afhankelijk van wat wordt ingediend.

Er is in 2023 een themanummer rondom techniek verschenen. Voor het huidige kalenderjaar is onder andere een themanummer rondom muziek en geestelijke verzorging gepland.

4.2 FBZ

Verslag afgevaardigde VGVZ in ALV FBZ:

Er zijn zes nieuwe cao-akkoorden, met o.a. afspraken over zeggenschap, gezond & veilig werken en inflatiecorrectie:

- Cao Ziekenhuizen: 12% tot 15% loonsverhoging
- Cao Nederlandse Universiteiten: 9% loonsverhoging
- Cao VVT: 10% loonsverhoging
- Cao Gehandicaptenzorg: 10% loonsverhoging
- Cao GGZ: 9,7% tot 13,6% loonsverhoging
- Cao Jeugdzorg: 12,25% loonsverhoging

De onderhandelingen over de Cao UMC lopen.

Er is een Pensioentafel Zorg en Welzijn opgericht door sociale partners, waaronder FBZ.

Het akkoord over nieuwe pensioenregeling is door 91% van achterban van de FBZ gesteund.

4.3 Klachtencommissie

De Klachtencommissie bestond in 2023 uit: Freda Dröes (voorzitter), Anton Stegeman (interim-secretaris), Else van der Hoek (tweede secretaris), Gerben Hoogterp (waarnemend voorzitter) en Ayse Turk (lid). De commissie kwam online bijeen op: 8 maart 2023, 31 juli 2023, 18 september 2023.

- Op 13 januari 2023 deed de Beklagcommissie uitspraak over het klaagschrift binnengekomen op 21 juli 2022. De klacht betrof de publieke uitlatingen van een collega geestelijk verzorger over de klager. De klacht werd niet gegrond verklaard. De uitspraak is door de Klachtencommissie doorgestuurd naar de Commissie van Beroep en geanonimiseerd naar het bestuur van de VGVZ.
- Op 6 februari 2023 stelde de Beklagcommissie in een brief verbeteringen voor ten aanzien van het klachtenreglement. Deze zijn overgenomen door de Klachtencommissie en doorgestuurd naar het bestuur.
- Op 7 juli 2023 kwam een klaagschrift binnen. De Klachtencommissie heeft deze klacht niet ontvankelijk verklaard. Dit vanwege het ontbreken van een door klager aangeduide relatie tussen gewraakte gedragingen en specifieke regels in de beroepscode van de VGVZ. Dit is gemeld aan het bestuur van de VGVZ.
- Op 12 september 2023 kwam een klaagschrift binnen van dezelfde persoon. Op 18 september verklaarde de Klachtencommissie dit klaagschrift ontvankelijk en ondernam zij de nodige stappen voor het instellen van een Beklagcommissie.
- Op 14 november stelde de Klachtencommissie een Beklagcommissie in bestaande uit Mr R.G.E. (Rien) Lutmers (voorzitter), Mr M.R.A.E. (Marie-Ginette) de Bont-Hanenkamp (secretaris), Drs. F.M. Dröes (lid) en A. (Ayse) Turk (lid).
- Op 17 november 2023 kwam de Beklagcommissie online bijeen. Vervolgens is de beklagde om schriftelijke verweer gevraagd. Behandeling van de klacht loopt door in 2024.

4.4 Benoemingsadviescommissie (BAC)

Geen inzending ontvangen.

4.5 Commissie Wetenschap

In 2023 kreeg ook de Commissie Wetenschap te maken met onrustige ontwikkelingen in bestuur en staf van de VGVZ. Goede afstemming en inhoudelijke voeding werden gemist door wisselingen en ziekte. Besluitvorming voor een nieuw beoogde rol van het afgevaardigde lid uit het bestuur bleef uit, waardoor een concrete vorm voor deze deelname eveneens uitbleef. Ook een dossier als een nieuwe beroepsstandaard, waaraan de commissie wetenschap een inhoudelijke bijdrage zal leveren, werd niet opgestart. Vanaf het najaar 2023 is vanuit de Commissie Wetenschap bij het bestuur zorg uitgesproken en aangedrongen op verbetering.

De prioriteiten van de Commissie Wetenschap werden in 2023 opnieuw scherp gesteld.

Kennisinbreng in praktijkonderzoek

De Kenniswerkplaats en leergemeenschappen voor praktijkonderzoek naar geestelijke verzorging in de thuissituatie, gefinancierd door ZONMW liepen ook in 2023. Vanuit de commissie wetenschap waren Hanneke Muthert, Carmen Schuhmann, Erik Olsman, en Hans Alma intensief betrokken bij verschillende werkgroepen en leergemeenschappen. Input vanuit de commissie werd ingebracht bij de Kenniswerkplaats. De Kennisagenda van de VGVZ heeft de Kennisagenda van de Kenniswerkplaats rondom GV Thuis geïnspireerd.

Bij het tot stand komen van wat aanvankelijk de Expertisefunctie GV Thuis werd genoemd en die uitliep op een opdracht van VWS aan ZonMw (call volgt in juni/juli 2024) is Hanneke Muthert als voorzitter van de Commissie nauw betrokken. Hetzelfde geldt voor vertegenwoordiging in het forum van het UCGV. Dit alles met het oog op een goede afstemming zodat geen dingen dubbel worden gedaan, en inmiddels opgedane kennis wordt gebruikt. De eigen Onderzoeksagenda van de VGVZ wordt verrijkt en geëvalueerd aan de hand van thema's die in stage-instellingen naar voren worden gebracht.

Kennisinbreng in Richtlijnen voor de zorg

De volgende richtlijnen voor de zorg werden voor commentaar aan de Commissie voorgelegd

- Zorg in de stervensfase
- Complementaire zorg voor volwassenen en kinderen

Verder wordt structureel kennis ingebracht in de VGVZ-werkgroep rondom het EPD. Anke Liefbroer nam dit over van Wim Smeets.

Communicatie onderzoeksresultaten naar beroepsgroep

Een voorgenomen bijdrage in TGV is dit jaar niet gelukt.

Stimulering onderzoek

De Research-Award werd dit jaar toegekend aan Niels den Toom voor zijn promotie-onderzoek getiteld *The Chaplain Researcher. The Perceived Impact of Participation in a Dutch Research Project on Chaplains' Professionalism*.

Het Case Studies Project (CSP) ontving een bijdrage uit het Onderzoeksfonds, specifiek voor de presentatie op 5 oktober.

Conferenties

Er werd inbreng geleverd voor:

- Presentatie van het CSP 5 oktober.
- Kennisfestival Kenniswerkplaats 24 november.
- Voorbereiding van een eigen conferentie over de *Maatschappelijke rol van geestelijk verzorger*, uitgevoerd in april 2024.

N.a.v. de opbrengsten hiervan werd een artikel voor TGV geschreven over de maatschappelijke rol van de geestelijk verzorger.

Internationale contacten

Deze werden iets anders ingevuld: daar waar al buitenlandse contacten bestaan wordt direct ook de Commissie Wetenschap van de VGVZ vertegenwoordigd.

- Joint research meetings van de Association of Professional Chaplains: Carmen en Hanneke, 4x per jaar. Inbreng voornamelijk vanuit ontwikkelingen GV thuis in Nederland.
- Transforming chaplaincy: contact over psychedelisch chaplaincy (Hanneke Muthert).
- ERICH-conferentie: Carmen nam deel.

Samenstelling commissie

Hans Alma en Archie de Ceunink namen in de loop van 2023 afscheid. Brigitte Scheepsma werd na de zomer vanuit het bestuur afgevaardigd.

Einde 2023 bestaat de Commissie Wetenschap uit Hanneke Muthert (voorzitter), Christien den Draak (secretaris), Carmen Schuhmann, Erik Olsman, Nienke Fortuin, Anke Liefbroer en Mechteld Hanna Derksen.

De Commissie kwam in 2023 3 maal bijeen, 1x live en 2 maal online.

Het bleek niet altijd makkelijk om tijd vrij te maken voor de vergaderingen en andere werkzaamheden die uit het lidmaatschap van de commissie voortkomen.

4.6 Commissie Onderwijs

Het afgelopen jaar heeft de Commissie Onderwijs vier keer vergaderd. De volgende onderwerpen kwamen ter sprake:

- De 'pedagogisch-didactische competentie' die van een geestelijk verzorger mag worden verwacht en waartoe zowel initiële als post-initiële opleidingen hun studenten zouden moeten opleiden. De commissie heeft deze competentie beschreven in een notitie, die als input kan dienen voor de ontwikkeling van de nieuwe beroepsstandaard.
- De uitvoering van het Onderwijsplan van GV Thuis, in het bijzonder de ontwikkelingen rond het onderwijs in cultuursensitiviteit. Marc Rietveld, lid van de commissie, is voorzitter van de Deelprojectgroep Onderwijs, die de uitvoering van het Onderwijsplan begeleidt.
- De ontwikkelingen rond de Kenniswerkplaats Zingeving, en in het bijzonder het 'Borgingsplan van de Kenniswerkplaats' en de aandacht voor onderwijs in dat plan. Gaby Jacobs, lid van de commissie, is voorzitter van de kenniswerkplaats.
- De voorbereidingen van de Professionalisering GV Thuis (voorheen Expertisefunctie GV Thuis).
- De bij de start van de commissie afgesproken evaluatie van de eigen werkzaamheden. Hiertoe is een zelfevaluatie uitgevoerd, met als belangrijkste conclusie dat de commissie in overleg met het bestuur en de SKGV de eigen taakopdracht wil heroverwegen en mogelijk uitbreiden, in ieder geval met het 'bevorderen van overleg met de opleiders over opleidingen voor GV-ers'. Het is daarbij van belang om de verantwoordelijkheden van de commissie resp. de SKGV goed af te bakenen. Op basis van een nieuwe taakopdracht wil de commissie vervolgens een plan maken voor de komende periode. De commissie hoopt daarbij ook op ondersteuning vanuit de staf van de VGVZ. De conclusies van de zelfevaluatie zijn op 11 december besproken in het bestuur van de VGVZ, en het bestuur was het ermee eens dat het goed is om samen met de SKGV het gesprek aan te gaan over een visie voor de lange termijn. Hiertoe zullen afspraken worden gemaakt in 2024.
- De voorbereidingen voor een artikel over GV en onderwijs voor TGV.
- De crisis binnen bestuur en staf van de VGVZ; naar aanleiding hiervan heeft de commissie in december 2023 een oproep aan het bestuur gestuurd om een extra ALV te organiseren.

De samenstelling van de commissie is gewijzigd in 2023: Marleen Moors, die vanuit het bestuur van de VGVZ deelnam aan de commissie, vertrok in december. Haar plek is nog niet opgevuld.

De huidige leden van de commissie zijn Freda Dröes, Godian Ejiogu, Joep van de Geer (secretaris tot maart 2024), Gaby Jacobs, en Eric Luijten, Marc Rietveld (voorzitter) en Hasan Yalcinkaya. Joep van de Geer heeft de commissie inmiddels (per maart 2024) verlaten; ook zijn plek is nog niet opgevuld.

Namens de Commissie Onderwijs,

Marc Rietveld

4.7 Commissie Ethiek

De tijdelijke Commissie Ethiek heeft sinds 2021 opdracht te onderzoeken of er een permanente Commissie Ethiek moeten komen voor de VGVZ. De commissie onderzocht de afgelopen 2 jaar de opdracht, samenstelling en doelstelling van een mogelijke permanente commissie. De commissie kwam gemiddeld 4-5x per jaar online samen.

In 2023 is de Commissie Ethiek online 5 keer samengekomen om de huidige stand van zaken met betrekking tot ethiek en ethiekontwikkeling binnen verschillende werkvelden te overdenken en uit te werken. Emilie van de Wijer (Politie), Gusta Huijs (Defensie), Ryan van Eijck (Justitie), Gijske de Boo (Rijnstate Ziekenhuis), Wim Smeets (Radboud UMC), Hugo Remmers (Gelre Ziekenhuizen) en Marleen Moors (VieCuri Medisch Centrum) maken deel uit van de commissie. De commissie gaf het bestuur in september 2023 het advies om een permanente Commissie Ethiek op te richten, die o.a. de (benodigde) ethische competenties van geestelijk verzorgers verder onderzoekt en in kaart brengt welke netwerken en onderwijsinstututen zich bezighouden met ethiek en GV en op welke wijze. De commissie wacht momenteel goedkeuring af van het bestuur.

4.8 Commissie oncologie en palliatieve zorg

Na een rustige periode tijdens de covid-pandemie is de commissie in 2022 weer opnieuw aan de slag gegaan.

Opdracht

In 2023 is de opdracht voor de commissie geactualiseerd en bevestigd door het bestuur van de VGVZ.

Samenvattend luidt de opdracht:

Pro-actief en in samenwerking met andere disciplines signaleren van, en aansluiten bij ontwikkelingen die gaande zijn binnen de oncologische en palliatieve zorg. Dit vanuit het professionele perspectief van geestelijke verzorging op de spirituele en existentiële dimensie van de zorg.

Activiteiten

Workshop VGVZ symposium: met de leden is besproken wat zij belangrijke thema's vinden met betrekking tot palliatieve zorg. Uitdagingen liggen in het vergroten van zichtbaarheid en afstemming met name in de eerste lijn, interdisciplinair scholen en lef en kennis inzetten voor maken van beleid.

De centrale vraag: *Hoe maak je het gesprek over proactieve zorgplanning aantrekkelijk?* Werd gekozen als onderwerp voor de werkconferentie van de commissie in 2024.

Annemieke is gemandateerd voor bijdragen namens de VGVZ aan het landelijk onderwijsknooppunt Ontwikkeling onderwijs palliatieve zorg (O²PZ).

Joep is gemandateerd als agendalid (meeleeslid) bij de Agendacommissie Meerjarenplan Herziening Richtlijnen voor de praktijk van de palliatieve zorg. Hij signaleerde bij zorgverleners de behoefte aan herziening van de Richtlijn *Zingeving en spiritualiteit in de palliatieve fase* en heeft dit ingebracht in de Agendacommissie. De commissie besloot tot een gehele herziening van de richtlijn waarvan VGVZ regiehouder is. Dr. Anja Visser (RUG) zal namens de VGVZ als voorzitter van de werkgroep te fungeren. Vanwege de diversiteit in de werkvelden is bij PZNL/IKNL kunnen 2 of 3 door de VGVZ gemandateerde geestelijk verzorgers deelnemen in de werkgroep.

Etje heeft contact met de NVPO over voldoende onderwijs om het GV-deskundigenbestand met meer geestelijk verzorgers te kunnen vullen. Verder actief in Carend, waar veel aandacht is voor spiritualiteit in de palliatieve fase.

Commissieleden

Sandra Schaap heeft in 2023 afscheid genomen van de commissie. Er zijn twee nieuwe leden geworven.

De commissie bestond eind 2023 uit:

- Joep van de Geer   Academisch Hospice Demeter
- Annemieke Kuin   Dijklander Ziekenhuis
- Etje Verhagen   praktijk De Beken / CvL
- Joris de Lange   Zuyderland Zorgcentra / CvL
- Fulco van Hulst   Medisch Centrum Leeuwarden

4.9 Commissie EPD

De werkgroep EPD heeft het afgelopen jaar een symposium gehouden voor alle werkvelden met de titel 'Wie schrijft die blijft'. We hebben een levendige uitwisseling gehad over het thema rapportage en registratie in een EPD (Elektronisch patiëntendossier). Uit verschillende werkvelden binnen de zorg en waren collega's aanwezig. Ook collega's werkzaam in GV Thuis waren goed vertegenwoordigd. Collega's van defensie en justitie ontbraken.

De werkgroep beoogde een aantal doelen. Allereerst wilden we een overzicht geven van de veranderingen en inzichten die er de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden t.a.v. rapportage en registratie. Daarnaast wilden we aandacht besteden aan de ethische en juridische kanten, een inhoudelijk voorstel doen voor rapportage zoals dat in internationaal verband is ontwikkeld en vooral de uitwisseling van gedachten onder collega's over dit onderwerp op gang brengen. Een verslag van het symposium en de presentaties zijn te vinden op de website van de VGVZ

De werkgroep kijkt terug op een geslaagde dag en heeft van de deelnemers huiswerk gekregen om mee aan de slag te gaan. De omgang met de vrijplaats blijft een aandachtspunt voor de

komende tijd. Ook werd breed de behoefte uitgesproken voor een richtlijn over rapportage. Ook kwam aan de orde dat ieder werkveld benaderd zou moeten worden binnen de eigen context. Deze wensen nemen we mee naar de komende jaren. In 2024 wil de werkgroep samen met verschillende betrokkenen in de beroepsgroep beginnen met het ontwikkelen van een richtlijn over rapportage door geestelijk verzorgers.

Rob Vos, voorzitter werkgroep EPD en GV.

H5 Werkvelden

5.1 Verpleeg-, verzorgingstehuizen en hospicezorg

In 2023 kwam de WVR VVT HZ (verpleeg-, verzorgingstehuizen en hospicezorg) 4 keer bij elkaar: 2x fysiek en 2 x digitaal

De raad bestaat uit 6 leden: Marjanne Lam (voorzitter), Brecht Molenaar, Erik Groeneveld, Bart Niek van der Zedde, Jabin Schilling, Eva Kersbergen (secretaris).

Bestuurlijk werk WVR:

De visie van de WVR:

De focus van de WVR zijn de leden van het werkveld. De raad ziet zich als schakel tussen bestuur en werkveld. Tevens wil de raad het werkveld inspireren maar ook door de leden geïnspireerd worden. Ons plan om meer digitaal uit te wisselen tussen raad en leden is door omstandigheden niet van de grond gekomen.

Zingevingdiscours

Een regelmatig terugkerend onderwerp tijdens onze bijeenkomsten was de vraag wat de huidige manier van spreken en denken over ons beroep betekent voor de toekomst ervan. We benoemden het huidige verloop over de beroepsidentiteit als 'zingevingdiscours'. Daarin zijn nieuwe woorden dominant geworden, zoals 'zingeving', 'consult' en 'interventie'. Met zulke woorden zijn we ons werk gaan beschrijven, maar daarmee wordt er tegelijkertijd een eigen werkelijkheid geschapen, geordend en voortgezet. Als WVR hebben wij ons afgevraagd op welke manier wederzijds respect m.b.t. verschillende standpunten in praktijk kan worden gebracht.

Samenwerking met andere werkvelden

De WVR is grote voorstander van samenwerken met andere werkvelden bij werkveldoverstijgende thema's, zodat niemand het wiel telkens opnieuw moet uitvinden. Wij hebben onze wens het bestuur laten weten en zelf ook pogingen tot samenwerking ondernomen.

Hospice

Op 29 november 2023 kwam de groep van Hospice geestelijk verzorgers bij elkaar in hospice Demeter in De Bilt. Thema dit keer was omgaan met (je eigen) lijden en onmacht in je werk als geestelijk verzorger. Gesprek werd ingeleid door Joep van de Geer.

Andere werkzaamheden WVR

WoZo2040

In oktober werd de WVR door het stafbureau gevraagd om een input te leveren aan de WOZO 2040, een beleidsvisie van de VWS. Vervolgens maakten we samen met sommige leden van het stafbureau kennis met een beleidsmedewerker van de WOZO2040. Het bestuur heeft hierover bericht. De WVR blijft actief betrokken bij de vragen rondom de WOZO2040.

EPD groep

De WVR is vertegenwoordigd in de VGVZ werkgroep EPD, omdat ook binnen ons werkveld gebruik gemaakt wordt van elektronische patiëntendossiers. Op 30 mei 2023 heeft de werkgroep een symposium 'wie schrijft die blijft' georganiseerd. De werkgroep is van plan om via een enquête meer inzicht te krijgen in rapportagegedrag en vraagstukken.

Richtlijn slaapproblemen in de palliatieve fase IKNL

De richtlijn, waarin de WVR heeft geparticipeerd, werd in september 2023 gepubliceerd.

Met vriendelijke groet,

Namens de WVR
Eva Kersbergen

5.2 Ziekenhuizen

Bezetting van de werkveldraad

In 2023 bestond de werkveldraad uit zes personen:

- Martijn Rozing (vz. IJsselland ziekenhuis, Capelle aan den IJssel),
- Sandra Lem (secr. Máxima MC, Veldhoven/Eindhoven)
- Adri Spelt (Universitair Medisch Centrum Groningen),
- Rudi Kikkert (Medisch centrum Leeuwarden),
- Marian Taalman (Streekziekenhuis Zeeuws-Vlaanderen),
- Bram Oudenampsen (Amsterdam UMC).

Missie en doelen

Aan het begin van 2023 hebben we onze missie en visie opnieuw aangescherpt. Deze luidt als volgt:

We stellen ons op de hoogte van de ontwikkelingen in ons werkveld, onderhouden contact met het VGVZ-bestuur en zijn bereikbaar voor collega's die behoefte hebben aan een klankbord. Daarnaast organiseren we jaarlijks een moment voor collega's om elkaar rond actuele thema's te ontmoeten en ervaringen en deskundigheid met elkaar te delen. Op deze manier dragen we bij aan het leren van elkaar en het versterken van de onderlinge verbondenheid van geestelijk verzorgers in ziekenhuizen.

Doelstellingen:

- Het bijhouden van de landelijke ontwikkelingen aangaande zingeving, levensvragen en geestelijke zorg in ziekenhuizen in het algemeen en geestelijke verzorging als beroep in ziekenhuizen in het bijzonder.
- Het onderhouden van contact met het bestuur van de VGVZ over deze ontwikkelingen.
- Het faciliteren van ontmoeting en uitwisseling onder geestelijk verzorgers werkzaam in ziekenhuizen. Onder het motto: leren doen we van en met elkaar.
- Het fungeren als klankbord en eerste aanspreekpunt namens de VGVZ voor geestelijk verzorgers in ziekenhuizen.

Vergaderingen en activiteiten

In 2023 kwamen we **zes keer** samen: 23 maart, 20 april, 25 mei, 14 september, 9 november en 18 december. De bijeenkomsten vonden online (via teams/zoom) plaats.

Tijdens de bijeenkomsten wisselden we uit over de verschillende **inhoudelijke onderwerpen** en bereidden we activiteiten voor. Onderwerpen die revue passeerden: (professionalisering van) geestelijke verzorging op de SEH, geestelijk verzorging voor kinderen (in het bijzonder op oncologieafdeling), scholingen interculturele communicatie.

Daarnaast is in 2023 het volgende ondernomen:

Vanuit de werkveldraad zijn voorzitter en secretaris op 13 februari aanwezig geweest bij de radendag van de VGVZ (in Huissen). Hier is verslag van gemaakt en terug gerapporteerd in de vergadering. Uit deze bijeenkomst is een nieuwe impuls voor onze activiteit voortgekomen: het voornemen een ledendag te organiseren in januari 2024, een filmpje te maken ons als werkveldraad voor te stellen en actiever op LinkedIn de leden te bereiken

Op **3 april** waren voorzitter en secretaris ook aanwezig bij het 'open platform' van de VGVZ in Utrecht over de vernieuwing van de beroepsstandaard.

Op **19 juni** waren we ook aanwezig bij het jaarlijkse VGVZ-symposium en ALV.

Op **31 mei** hebben twee leden deelgenomen aan de studiedag over inzet van EPD (georganiseerd vanuit commissie EPD, o.a. door Rob Vos). Hier is verslag van gemaakt en terug gerapporteerd in de vergadering.

In **augustus 2023** is gewerkt aan [een filmpje waarin de werkveldraad zich voorstelt](#). In dit filmpje is ook de netwerkbijeenkomst van januari 2024 aangekondigd. Het filmpje is in het najaar van 2023 in de VGVZ-nieuwsbrief verspreid.

In het **najaar van 2023** is gekeken naar de communicatie met de leden. Daartoe is nieuwe GV community op LinkedIn ingericht: [\(10\) GV Community ziekenhuizen | Groups | LinkedIn](#)

Begin **december 2023** ontving de werkveldraad een open brief van VGVZ lid Chantal Sluijsmans over de gang van zaken tussen bestuur en staf van de VGVZ. Naar aanleiding daarvan heeft secretaris Sandra een inventarisatie van de verschillende verhalen en perspectieven in de situatie gemaakt (door telefonisch contact met de verschillende betrokkenen). Dit hebben we verwerkt tot een verslag wat uiteindelijk begin 2024 is rondgestuurd aan onze achterban.

In de **laatste weken van 2023** hebben we de voorbereidingen getroffen voor de netwerkbijeenkomst voor 25 januari 2024 (afspraken, programma en communicatie).

5.3 Jeugd

Geen inzending ontvangen.

5.4 Revalidatie

De revalidatiezorg in Nederland concentreert zich in drie verschillende soorten instellingen: de grote (klinische) revalidatiecentra (18) (aangeduid als Medisch Specialistische Revalidatie (MSR)), de grote woonvormen voor lichamelijk gehandicapten (4) en een groeiend aantal revalidatieafdelingen van ouderenzorginstellingen (de Geriatrische Revalidatie Zorg (GRZ)). De

geestelijk begeleiders werkzaam in deze instellingen vormen het VGVZ-werkveld Revalidatie. Eind 2023 waren er 20 leden (waarvan 14 in 10 revalidatiecentra, 1 in de woonvormen en 5 in de ouderenzorginstellingen).

De personele veranderingen dit jaar: In de MSR zijn er dit jaar geen personele wisselingen geweest en in de GRZ zijn er drie afmeldingen geweest en vijf aanmeldingen (dus netto twee nieuwe leden).

In 2023 hebben zeven geestelijk begeleiders in opleiding ervaring opgedaan als revalidatie geestelijk begeleider. Daarvan studeren er 2 bij de RUG, twee bij de Academie voor Geesteswetenschappen, één bij de UvH, één bij de Radboud Universiteit en één bij de Tilburg University.

GVR-bijeenkomsten

Dit jaar zijn er drie GVR-bijeenkomsten geweest. De eerste twee bijeenkomsten in februari en juni waren online via MS Teams. En de derde was een live bijeenkomst in de Hoogstraat in Utrecht. Deze laatste bestond uit een masterclass 'Deep-Listening', en een werkveldvergadering.

Over de GVR-masterclass 'Deep Listening':

Geestelijk verzorgers uit de revalidatie kwamen 4 oktober 2023 bijeen in de Hoogstraat voor een masterclass 'Deep Listening', een luistermethode die gebaseerd is op psychotherapie, neurowetenschappen en boeddhisme. Annemiek van der Schaar, geestelijk verzorger van Heliomare volgde een 4-daagse cursus 'Deep Listening' van de Engelse psychotherapeute en boeddhiste Rosamund Oliver. We waren benieuwd wat we bij konden leren, want luisteren is tenslotte onze core business. Het gaat er bij 'diep luisteren' om dat je zowel afgestemd ben op jezelf als op de ander. Dat lukt door vanuit 3 velden te luisteren: belichaming, presentie en compassie. Verschillende oefeningen, die we steeds twee-aan-twee deden, maakten ons bewust van onze luisterhouding én van de factoren die het luisteren soms moeilijk maken. Ook onze ideeën en gevoelens ten aanzien van present-zijn kwamen aan bod in een bijzondere oefening. Al met al een fijne en leerzame dag.

Projecten

In Beatrixoord (UMCG) is het ZonMw-project 'Als niet alles is wat het lijkt' een vervolg gegeven.

Internationale activiteiten

Dit jaar maakte Elsbeth Littooi deel uit van de voorbereidingscommissie van de internationale consultatie van het European Network of HealthCare Chaplains (ENHCC) in Praag. Ook is zij herkozen in de voorbereidingscommissie voor de volgende consultatie in 2026 in Madrid.

Werkveldbestuur

In het werkveldbestuur vond dit jaar een bestuurswisseling plaats: Elsbeth Littooi heeft in de oktoberbijeenkomst de voorzittershamer overgedragen aan Annemiek van der Schaar. Hielke Bosma blijft de secretaris/penningmeester.

5.5 Psychiatrie

In 2023 heeft de Werkveldraad Psychiatrie vergaderd op 23 februari, 16 maart, 15 juni, 28 september en 23 november.

Op 13 april was er een ledenraadpleging over het thema Euthanasie in de GGZ. Hier kwam naar voren dat de euthanasie soms wordt uitgevoerd door eigen psychiaters van een instelling maar dat er bij de meeste organisaties wordt doorverwezen naar het Expertisecentrum Euthanasie. Uitvoering van euthanasie vindt meestal niet plaats binnen de instelling. Veel geestelijk verzorgers zijn betrokken bij euthanasietrajecten.

Voorbeelden van betrokkenheid van geestelijk verzorgers:

- begeleiden van cliënten en teams
- samen met een psychiater cursus geven aan behandelaren over de vraag hoe om te gaan met euthanasieverzoeken.
- het organiseren en begeleiden van moreel beraad wordt georganiseerd om over moeilijke kwesties te kunnen spreken.
- een multidisciplinair consultatieteam euthanasieverzoeken (inclusief een geestelijk verzorger) waar behandelaren hun casussen kunnen bespreken.
- een gespreksgroep voor cliënten met een euthanasiewens. De groep wordt begeleid door een ervaringswerker en een geestelijk verzorger. Een van de doelen is om deze mensen die niet (meer) in behandeling zijn toch een luisterend oor te geven.

De deelnemers vonden het belangrijk dat geestelijk verzorgers hun kennis en ervaring met cliënten & euthanasie delen met beleidsmakers en behandelaren.

Voor het grootste deel van de moslims in Nederland is euthanasie niet bespreekbaar vanwege theologisch perspectief. Het thema van 'zorg rondom het levenseinde' (inclusief palliatieve zorg en sedatie) is wel breder bespreekbaar.

Medio 2023 heeft Akwa GGZ de kwaliteitsstandaard Zingeving in de psychische hulpverlening vastgesteld. Twee geestelijk verzorgers uit de GGZ hebben hieraan meegewerkt. Het webinar waar de standaard gelanceerd werd, werd druk bekeken. Is er daarna veel aandacht voor geweest? Sommige instellingen hebben er nadrukkelijk aandacht aan besteed, anderen hebben plannen maar er is soms ook sprake van tijdgebrek. De werkveldraad vraagt zich af wat er gedaan kan worden om aandacht te blijven geven aan de nieuwe standaard over zingeving in de psychische hulpverlening.

Ook is er gesproken over de studiedag die in 2024 georganiseerd wordt voor de collega's die werkzaam zijn binnen de psychiatrie. De voorbereidingscommissie wordt gevormd door verschillende geestelijk verzorgers uit het land, waarbij Line de Bruijn vanuit de werkveldraad aangesloten is.

Leden van de werkveldraad:

- Line de Bruijn Altrecht
- Lisa van Duijvenboode, voorzitter GGZ Eindhoven
- Gerson Gilhuis Arkin
- Brechtje Hallo Dimence
- Sieteke Vandebriel GGNet
- Kees Verduijn, secretaris Yulius

5.6 Geestelijke Verzorging Thuis (GV Thuis)

Ten geleide

De werkveldraad Geestelijke Verzorging Thuis behartigt de belangen van de geestelijk verzorgers die werkzaam zijn in de thuissituatie. In dit jaarverslag doet de raad verslag van haar activiteiten over het jaar 2023.

Bestuur

Het bestuur van de werkveldraad bestaat uit:

Maurice van de Put, voorzitter (sinds 2014)

Godelieve van Liebergen (lid sinds 2020)

Luis Kaserer (lid sinds 2022)

We startten het jaar met vier leden. Een lid heeft zich teruggetrokken.

Sinds 2020 is er een vacature voor een secretaris

Kernactiviteiten

- In 2023 heeft de raad 10 keer vergaderd: 5x live en 5x via zoom.
- De ontwikkelingen van het werkveld zijn op de voet gevolgd. We onderhielden contacten met de achterban, maar ook met de VGVZ (stafbureau), Kenniswerkplaats, Agora en de VSCL.
- Middels de werkgroep Elektronisch Patiënten Dossier droegen wij bij aan aandacht voor clientregistratie en rapportage in de eerste lijn en aan het symposium "Wie Schrijft die Blijft" d.d. 30 mei jl. Op verzoek van de Stuurgroep Geestelijke Verzorging Thuis volgt de raad landelijk de ontwikkelingen met betrekking tot de implementatie van het landelijk registratieformulier.
- Veel tijd ging zitten in de organisatie van het kenniscafé in het najaar. Wegens te weinig deelnemers en andere activiteiten in dezelfde periode heeft de raad ervoor gekozen het kenniscafé niet live, maar later digitaal te laten plaatsvinden. Er namen 55 geestelijk verzorgers deel aan het onlinekenniscafé. Er is niet alleen veel informatie gedeeld, ook zijn vragen opgehaald die leven bij de collega's in de eerste lijn zoals werken met vrijwilligers, ontbreken financiering voor begeleiding van cliënten van 50-, aandacht voor praktijkvoering en ondernemingsvaardigheden.... De behoefte bij collega's aan informatie en onderlinge uitwisseling bleek groot.
- Afgelopen jaar is een steeds nauwere samenwerking ontstaan met de VSCL (Vereniging Samenwerkende Centra voor Levensvragen).

- Ook met de Kenniswerkplaats (KWP) II kwam een constructieve samenwerking op gang. De vertegenwoordiging van de raad was aanwezig bij de laatste twee bijeenkomsten. Ook is de raad gevraagd om input bij het borgingsplan van KWP III.
- De Raad betreurt het dat bij cruciale overlegmomenten met betrekking tot de Geestelijke Verzorging Thuis - zoals de oprichting van de VSCL en overleggen met VWS - het bestuur van de VGVZ ontbrak om de belangen van de geestelijk verzorgers thuis en de doelgroep actief te borgen.

Namens de Werkveldraad Geestelijke Verzorging Thuis

Maurice van der Put (vz), Mei 2024

5.7 Mensen met een beperking

Geen inzending ontvangen.

H6 Sectoren

6.1 Katholiek

Wist je dat je bij de VGVZ bekende gegevens kun je vermelden dat je (ook) affiniteit hebt met de katholieke sector? (Oud-Katholieken en Room Katholieken)

Contact met zendende instantie.

Contact met mgr. Everard de Jong op onze bijeenkomst van 9/1/2023. Hij is gedelegeerde namens de bisschoppenconferentie voor de katholieke werkers in de categoriale zorg (1e en 2e lijn). Onze gedeelde visie: De GV-er m/v moet door iedereen kunnen worden geconsulteerd. M.b.t. contacten van de bisdommen met de GV-ers en m.b.t. 'machtiging/zending' van de (RK)- GV is verkenning van mogelijkheden gestart in het overleg met 'gedelegeerden van de bisdommen voor de GV. Nog niet alle bisdommen kennen zo'n gedelegeerde.

De gedelegeerde van het bisdom Rotterdam, Emile Boleij, organiseert zogenaamde expertisebijeenkomsten organiseert voor onze doelgroep werkend in het bisdom Rotterdam. Dit jaar (5/10/2023) over GV-thuis.

Er was **informeel** contact met een delegatie van het CIO-G op 12/10/2023 over het onderwerp '**bevoegdheidsverlening**' met name bij GV-thuis

Contact met het VGVZ-bestuur

Sylvie de Kubber (portefeuillehouder sectoren in het bestuur) op bezoek 27/3/2023.

Contact met de leden

A Deelname aan sectorradenbijeenkomst 13/2/2023 Huissen.

Deelname aan platformbijeenkomst 3/4/2023 over de beroepsstandaard

Deelname aan de ledenvergadering en symposium op 19/6/2023

Deelname aan het open platform met 'pitches' m.b.t. beroepsstandaard en onze vraag naar meer aandacht voor levensbeschouwelijkheid op 7/11/2023

Enkele leden van de sectorraad namen deel aan de studiedag over registratie door de GV in elektronische/digitale client-dossiers 29/5/2023 in Nijmegen

B In de Leesgroep:

17/7/2023 Griet Op de Beeck: Vele hemels boven de zevende. 30/10/2023

Karen Armstrong: De heilige natuur 8/1/2024 Esther van Fenema: Het verlaten individu Wij kwamen weer viermaal bijeen rond de eettafel in Het Bartholomeus gasthuis om de gekozen boeken te bespreken. De informele ontmoeting en het gesprek over de inhoud van het boek (aan de hand van een leeswijzer) maakt het boeiend. Deze activiteit heeft een accreditatie bij de SKGV.

C Met de protestantse sector

We ondersteunden de presentatie bij het aanbieden van Scheurkalender "een bemoediging voor iedere dag" op 9/5/2023.

Sectorraad samenstelling

10/7/2023 namen we afscheid van Jan van de Wal na twee volle termijnen in de KSR. Diverse werksoorten zijn vertegenwoordigd in onze sectorraadsbestuur: gehandicapten, ouderenzorg, justitie (forensische Psych) en 1e lijn GV;

We zoeken vertegenwoordiging uit de werkvelden psychiatrie, en ziekenhuis!

Hans van Wijk, secretaris KSR

6.2 Protestants

Bestuursleden 2023 Protestantse Sectorraad

- Mw. Anja Bruijkers – Geestelijk Verzorger in de 1ste lijn Drechtsteden en Zorgorganisatie De Blijde Borgh te Hendrik-Ido-Ambacht (voorzitter van de Protestantse Sectorraad VGVZ).
- Mw. Ina Beemster – Geestelijk Verzorger bij Middin (werkzaamheden in de werkvelden 'mensen met een beperking' en verzorg- en verpleeghuizen/hospicezorg).
- Dhr. ds. Arend van Baarsen MA – Geestelijk Verzorger in het Leids Universitair Medisch Centrum.
- Dhr. ds. Pieter Nauta – Predikant-Geestelijk Verzorger Pieter van Foreest (locaties: De Kreek en Sonnevank).

- Mw. ds. Joanne Dekker - van Asselt – Predikant-Geestelijk verzorger bij Zellingen ouderenzorg in Capelle aan de IJssel
- Mw. Christel Steenhardt – van Twillert – Geestelijk verzorger bij De Haven in Bunschoten
- Dhr. ds. Theo de Zwart – Predikant-Geestelijk Verzorger & Medisch Ethicus in de Anna Zorggroep Geldrop/Eindhoven (secretaris van de Protestantse Sectorraad VGVZ).

Doelstellingen

In 2023 hebben we ons als protestantse sectorraad bezonnen op onze doelstellingen. We hebben hierover in mei een brainstormbijeenkomst gehad en hebben de oogst daarvan in september nader uitgewerkt. De uitwerking hebben we gedaan in samenspraak met en met ondersteuning van ds. Moritz Pfaeler, voorzitter van de VGVZ en voormalig voorzitter van de protestantse sectorraad.

In april zouden we met vertegenwoordigers en beleidsmedewerkers van de pKN een beleidsdag hebben om onze doelstellingen en prioriteiten te verbinden aan het Meerjaren Beleidsplan VGVZ 2022-2026. Dit overleg hebben we verplaatst naar 2024, omdat veel betrokkenen verhinderd waren.

Protestantse zending

Een van de doelen van de protestantse sectorraad is om geestelijk verzorgers met een protestantse sector te verbinden. We constateren dat steeds minder geestelijk verzorgers met een protestantse achtergrond een zending aanvragen en lid worden van de protestantse sector. In plaats daarvan kiezen ze er vaak voor om zich met een verklaring van de RING aan te sluiten bij de SING. Na overleg met ds. Roel Knijf, voorzitter van het CIO, is er een overleg geweest met het CIO en de katholieke sectorraad om te bespreken hoe we het animo voor het aanvragen van een zending kunnen vergroten en eventuele drempels kunnen wegnemen.

Minisymposium 'Een bemoediging voor elke dag'

Anja Bruijkers heeft wederom de eindredactie gedaan voor een nieuwe editie van een bijbelse dagkalender voor ouderen, waaraan verschillende collega's hebben meegewerkt. De protestantse en katholieke sectorraad zijn actief bij dit project betrokken en dragen het een warm hart toe. Bij de presentatie van het boek waren afgevaardigden van beide sectorraden aanwezig.

Bundescongres in Hannover

Van 10 tot 12 juni vond het Bundescongres in Hannover plaats voor geestelijk verzorgers. Ds. Moritz Pfaehler heeft – in afstemming met de protestantse sectorraad – op dit congres een lezing gegeven over de VGVZ en onze ervaringen met GV Thuis.

Afvaardiging

Leden van de protestantse sectorraad waren aanwezig bij het Open Platform van de VGVZ in april en bij de ALV en het symposium van de VGVZ in juni. Tijdens het Open Platform op 7 november over levensbeschouwelijke legitimatie hebben Anja Bruijkers en Theo de Zwart inbreng geleverd voor de gedachtenvorming tijdens de discussie en met een pitch over de protestantse sectorraad.

Conferentie 2024

In de tweede helft van het jaar hebben we nagedacht over een thema voor de conferentie, die we in 2024 als sectorraad zullen organiseren. In dit jaar zullen alle levensbeschouwelijke sectoren een conferentie organiseren. We hebben van de katholieke sectorraad vernomen dat zij een landdag

rond het thema Verhalen zullen organiseren. We overwegen om een gezamenlijk symposium met hen te verzorgen.

Afvaardiging in PKN-werkgroepen

Theo de Zwart heeft als afgevaardigde vanuit de sectorraad deelgenomen aan overleggen van de Werkgroep Pastoraat en Gezondheidszorg van de Protestantse Kerk Nederland. Ook zat hij namens de protestantse sectorraad in de Commissie Levenseindevraagstukken van de PKN.

Samenwerking en overleg met de Duitse (Westfalen) Protestantse Geestelijk VerZorgers

Bestuurslid mw. Ina Beemster vertegenwoordigde de Protestantse Sectorraad van de VGVZ in dit overleg met de Duitse (Westfalen) Protestantse Geestelijk VerZorgers. Eén maal in de twee jaar is er sinds 1997 een tweedaagse ontmoeting tussen Duitse en Nederlandse Protestantse Geestelijk VerZorgers die in een zorginstelling werken. Om en om in Duitsland en Nederland. Eens in de twee jaar organiseren zij een Tagung (ontmoeting). De volgende ontmoeting is in Duitsland en vindt plaats in 2024. De voorbereidingsgroep heeft al veel georganiseerd voor deze Tagung.

Terugblik 2023 – Vacatures Protestantse Sectorraad VGVZ

De Protestantse Sectorraad VGVZ heeft in 2023 twee nieuwe leden gekregen. Dit zijn mw. Christel Steenhart – van Twillert en mw. Ds. Joanne Dekker – van Asselt. Vanwege het vertrek van twee bestuursleden in het komende jaar blijven we op zoek naar nieuwe leden van de sectorraad.

Namens de Protestantse Sectorraad van de VGVZ, 20 mei 2024.

ds. Arend van Baarsen

Predikant-Geestelijk Verzorger en Secretaris Protestantse Sectorraad VGVZ

A.C.van_Baarsen@lumc.nl

6.3 Hindoe

Geen inzending ontvangen.

6.4 Humanistisch

In 2023 vonden vanuit de humanistische sectorraad de volgende ontwikkelingen plaats:

HSR aangeschoven bij CIO-G overleg

Voor het eerst in haar geschiedenis is de humanistische sectorraad gevraagd om deel te nemen aan het CIO-G (gezondheidszorg) overleg. Het CIO 'interkerkelijk contact in overheidszaken' is een overlegorgaan tussen een brede vertegenwoordiging aan kerktradities en overheid. Ons lid Rob Vos heeft o.a. meegedacht over de wijzen waarop de levensbeschouwelijke legitimering van geestelijk verzorgers in het werkveld eerste lijn zoal geborgd kan worden.

HSR vertegenwoordigd op het HGV symposium, met thema 'lichamelijkheid'

Leden van de HSR waren vertegenwoordigd op het jaarlijkse HGV symposium. Het was mooi om

te zien dat er steeds meer collega's van allerlei generaties en windstreken deelnemen – er woei een nieuwe wind. Op het symposium was Marijke Leegwater voor het laatst aanwezig, na 10 jaar spin in het web te zijn geweest als programma-medewerker HGV bij het HV. Maar het afscheid was niet met stille trom: Marijke kreeg een eindeloos lange staande ovatie van álle aanwezigen.

Open platform VGVZ met thema 'herziening beroepsstandaard'

Er heeft op 3 april 2023 een open platform plaatsgevonden in de ULU Moskee te Utrecht. Centraal thema was het herzien van de beroepsstandaard GV, laatst gedateerd op 2015. In twee sessies wordt hieraan aandacht geschonken: in april worden de competenties bezien en in november wordt de levensbeschouwelijke legitimatie besproken. Namens de humanistische sectorraad heeft Daan Stoffer op deze dag inhoudelijk meegedacht.

Open platform VGVZ met thema 'levensbeschouwelijke legitimatie'

Er heeft op 7 november 2023 een open platform plaatsgevonden in de ULU Moskee te Utrecht. Centraal thema was de levensbeschouwelijke legitimatie binnen onze beroepsgroep, in het licht van de te herziene GV-beroepsstandaard. Na een gedegen inleiding van Ralf Smeets, namen leden van de levensbeschouwelijke sectoren het stokje over. Met de vraag 'hoe speelt je levensbeschouwing een rol in jouw werk als geestelijk verzorger?' als vertrekpunt, heeft Daan Stoffer namens de humanistische sectorraad een bijdrage geleverd, ook Rob Vos was aanwezig.

Nieuwe leden humanistische sectorraad

Sinds december 2023 is de sectorraad twee mensen sterker, in de personen van Rob Vos en Eline Arisse. Hiermee zijn binnen de humanistische sectorraad nu de werkvelden psychiatrie, ziekenhuizen en eerste lijn vertegenwoordigd. Ook in 2024 blijven we streven naar uitbreiding om tot een gezonde bezetting te komen.

Hartelijke groet van de Humanistische Sectorraad,

Daan Stoffer
Rob Vos
Eline Arisse

6.5 SING

Samenstelling SING-Raad

2023 is net als 2022 voor de SING-raad een jaar van innovatie geweest. Er zijn maar liefst twee nieuwe leden toegetroten tot de SING-Raad. Naomi van Dam en Caroliene van Waveren Hogervorst zetten zich sinds de zomer 2023 in om de SING op de kaart te zetten binnen onze beroepsgroep en inspirerende activiteiten te organiseren voor onze leden.

Waar zijn we allemaal geweest? (VGVZ radendag en Open Platforms)

Als SING-Raad zijn wij begin en eind 2023 aanwezig geweest bij een inspirerende sector- en werkveldraden-dagen van de VGVZ. Er werd uitgewisseld over thema's als levensbeschouwelijke identiteit, hoe goed contact te houden met de leden en het bestuur van de VGVZ en hoe onze beroepsgroep toekomst bestendig te houden.

Daarnaast zijn wij aanwezig geweest op het Open Platform van 7 november, waar wij een pitch hebben mogen houden over wat de levensbeschouwelijke competentie van de SING geestelijk verzorger kan inhouden. Wij blijven betrokken bij de nieuwe beroepsstandaard en de plek van onze sector daarin.

Digitaal SING Café

We kijken als SING-raad terug op een geslaagd en inspirerend online SING-café. Er waren in totaal 39 deelnemers aanwezig. We zijn in gesprek gegaan over het thema 'What's in a name?' en zijn samen op zoek gegaan naar nieuwe taal voor ons vakgebied.

Secretaris van de SING-raad, Maaïke Quartel, heeft een presentatie gegeven over de geschiedenis en de naam van de SING en over het onderzoek naar een nieuwe naam voor 'geestelijk verzorger' in het Máxima MC. Het onderzoek was een concrete aanleiding en gaf handvatten om samen in gesprek te gaan over welke taal en woordkeuze wij bij de praktijk van ons beroep vinden passen: levensbeschouwing, spiritualiteit, zingeving, levensoriëntatie, specialist zingeving, spiritueel counselor, geestelijk verzorger of levensbegeleider.

Verschoningsrecht

Uit de beroepsstandaard komt duidelijk naar voren dat de achtergrond van een geestelijk verzorger, of deze nu een ambtelijke zending heeft of een toetsing door de RING, niet relevant is bij het beroepen op het verschoningsrecht. Momenteel wordt er nog gewerkt aan een uitgebreide reactie op de eerder in 2023 ontstane onrust. Door de strubbelingen in het bestuur laat de reactie langer op zich wachten dan gepland.

Speerpunten 2024

Samenvattend kunnen we terugzien op een intensief jaar met een prima onderlinge samenwerking als (nieuwe) SING-raad. In 2024 willen we graag verder het gesprek aangaan met onze leden over de visie en identiteit van de SING. Hiervoor willen we een fysiek symposium organiseren op donderdag 3 oktober met als thema "geestelijke verzorging in 2034".

6.6 Boeddhistisch

Geen inzending ontvangen.

6.7 Islamitisch

In 2023 heeft de islamitische sector met een meerderheid van stemmen een nieuwe voorzitter gekozen: Mustafa Bulut.

Mustafa Bulut vormt samen met Fatma Katirci, Melek Marlou Feer, Tarek Khater, Ramzi Oulad Lmaroudia en Adem Kose de nieuwe sectorraad. Onderling hebben zij de volgende aandachtsgebieden/portefeuilles afgesproken:

1. Mustafa Bulut (voorzitter)

- a. Aandacht voor: professionalisering islamitische geestelijke zorg in Nederland
2. Melek Marlou Feer (secretaris)
  - a. Aandacht voor contactonderhoud met alle sectorleden
  - b. Aandacht voor puntenregistratie SKGV en CMO-zorgzending
  - c. Aandacht voor geestelijke verzorging thuis
  - d. Aandacht voor de intervisietrajecten
  - e. Aandacht voor onderwijs
3. Fatma Katirci (penningmeester)
  - a. Aandacht voor financiële kwesties in overleg met VGVZ
4. Tarek Khater (algemeen raadslid)
  - a. Aandacht voor onderwijs, deskundigheid en publicaties
5. Ramzi Oulad Lmaroudia (algemeen raadslid)
  - a. Aandacht voor onderwijs, deskundigheid en publicaties
6. Adem Kose (algemeen raadslid)
  - a. Aandacht voor professionalisering CMO-Zorg zending van islamitisch geestelijk verzorgers in de zorg

De sectorraadsleden hebben tweewekelijks overleg.

In het afgelopen jaar hebben de volgende thema's de revue gepasseerd:

1. Interviews in Trouw en NOS

- a. Trouw: Wat doe je tijdens de ramadan als je niet mag vasten? Geestelijk verzorgers dragen alternatieven aan, 23-3-2023
- b. NOS: Meer vraag naar islamitische geestelijk verzorgers: 'Hulp bij slechtnieuwsgesprek', 23-6-2023
- c. NOS: Moet je een terminale patiënt blijven behandelen, omdat stoppen van zijn religie niet mag?, 18-10-2023

2. Islamitische geestelijke zorg in de eerstelijnszorg

- a. Landkaart islamitisch geestelijk verzorgers: sinds een aantal jaren is er onder de sectorleden gewerkt aan een digitaal landkaart, waarbij islamitisch geestelijk verzorgers zich kunnen opgeven om door zorginstellingen of in de eerstelijnszorg benaderd te mogen worden. Via een mail aan sectorislam@vgvz.nl kan het secretariaat van de sector via het digitale landkaart snel een collega opzoeken en in contact brengen met de mailer.

3. Intervisie

- a. In september 2023 is een nieuwe intervisiegroep gestart bestaande uit 11 islamitisch geestelijk verzorgers.

4. Bezoek vanuit Universiteit Japan

- a. Een delegatie van een universiteit in Japan, bestaande uit een hoogleraar en onderzoeker, hebben de islamitische sectorraad gevraagd om meer informatie over islamitische geestelijke zorg om met deze kennis een soortgelijke universitaire opleiding in Japan vorm te geven. Zij hebben in Nederland met verschillende collega's uit de zorgsector, justitie en defensie gesproken over het vak.

5. Studiedag 29 november 2023

- a. Adem Kose was gastheer bij het Amsterdam UMC. Er waren in totaal 26 moslim geestelijk verzorgers aanwezig.
- b. Thema's
  - a. staken van behandeling binnen andere culturen, belicht door een intensivist
  - b. Algemeen geestelijke zorg binnen islamitische geestelijke zorg

6. Sprekersverzoeken

Regelmatig worden islamitisch geestelijk verzorgers gevraagd om te spreken op congressen. Om alle sectorleden dezelfde kansen te geven, worden sprekersverzoeken regelmatig aan alle sectorleden voorgelegd via een whatsappcommunity waarbij zij aangesloten zijn en via de mail.

6.8 Orthodox

Geen inzending ontvangen.